

Іванків Ігор Ігорович

аспірант кафедри соціальної психології,

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІДЛІТКІВ

В епоху розвитку інформаційного суспільства, все більш актуальними стають дослідження, які пов'язані із кіберпростором. Дана тенденція простежується в рамках соціальної психології, яка виділяє кіберпростір як новий інститут соціалізації. Особливо цікавим та мало дослідженим залишається питання впливу кіберпростору на сучасного підлітка, який виріс на кібертехнологіях. Найбільший інтерес для нас представляє соціальна мережа як один із основних агентів соціалізації кіберпростору, в якому сучасний підліток проводить найбільше часу.

Соціальні мережі стали для сучасної людини над значними, без сумніву частиною життя кожної людини. Так, соціальна мережа представляє собою цілу систему пропозицій, можливостей та розваг. Ми взяли до уваги соціальну мережу «Вконтакті», яка стала базою нашого дослідження. Згідно наших опитувань, серед нашої вибірки, яка включала близько 300 підлітків віком від 12 – 16 років, тривалість перебування в мережі складає від 4 до 6 годин на добу. Перебуваючи під впливом даного середовища підлітки отримують різні моделі спілкування, приміряють різного роду ролі та пробують жити як дорослі.

Підлітковий вік нам цікавий саме тому, що на це віковий період припадає активний розвиток ідентичності підлітка. В саме цей час підліток інтенсивно створює нові цінності, мотиви, будує власне уявлення про себе, формує тривалі зв'язки із значущими іншими. А соціальна мережа для сучасного підлітка стає новим агентом соціалізації, де він активно черпає нові знання. Переважна більшість інформації в соціальних мережах є не грамотною, не перевіреною та небезпечною. Основними в нашому дослідженні є аналіз впливу соціальної мережі на ідентичності підлітка за такими показниками як сформованості власного уявлення про себе, цілісність ціннісно-мотиваційної сфери та самореалізація підлітка.

Відповідно до наших результатів дослідження нам вдалось з'ясувати такі

аспекти впливу соціальної мережі на сучасного підлітка. По-перше, соціальна мережа для 60 % опитуваних є іншим світом, кращим світом. Сферою зацікавлення сучасного підлітка в соціальних мережах є розваги, саморозвиток та «вбивання часу». Відповідно до опитувань, усіх респондентів умовно можна розділити на дві групи досліджуваних за часом проведення в соціальних мережах, а саме ті які постійно в он-лайн (від 6 до 8 годин на день) та ті які інколи он-лайн (від 2 до 3 годин на день).

По-друге, проаналізували три компонент ідентичності підлітка на які активно впливає саме соціальна мережа, а саме рівень рефлексії, сформованість ціннісно-мотиваційної сфери та рівень тривожності. На основі кластерного аналізу вдалось виділити дві групи підлітків відповідно до статусів розвитку ідентичності . Отримали моделі досягнутої ідентичності підлітка в соціальній мережі та модель дифузної ідентичності підлітка в соціальних мережах. Так, досягнута ідентичність підлітка характеризується розвиненими рефлексивними вміннями підлітка, які проявляють в ставленні до власного «Я», вмінні оцінювати та диференціювати його, також більш менш чіткій ієрархії ціннісно-мотиваційної сфери та низькій тривожності. Натомість, модель дифузної ідентичності підлітка характеризується низькими рефлексивними вміннями підлітка, не спроможність оцінювати власне «Я», розмитістю ціннісно-мотиваційної сфери та високою тривожністю.

Таким чином, вплив соціальної мережі на формування ідентичності підлітка вдалось виявити на основі аналізу розвитку самої ідентичності підлітка, а саме оцінки його рефлексивних вмінь, сформованості його ціннісно-мотиваційної сфери та рівню тривожності. Соціальна мережа безперечно впливає не тільки на життя кожної людини, але і на формування власне підліткового «Я». Оскільки в соціальній мережі трансюють різного роду інформацію, яку сучасний підліток «проковтує» без сумніву, що в свою чергу несе загрозу формуванню неадекватної ідентичності. Ідентичність підлітка в соціальні мережі варто характеризувати такими психологічними особливостями як відсутністю рефлексивності підлітка, не сформованістю ціннісно-мотиваційної сфери та високим рівнем тривожності. Таке визначення є цілком логічне, оскільки соціальна мережа повторює реальний світ, але має суттєву особливість – його надмірна соціальність, тобто на перший план виноситься розвиток соціального «Я», а власне «Я» відходить на другий план нашого життя. Саме тому, важливо розвивати рефлексію підлітка, його ціннісний вимір та мотивацію, що в свою чергу буде стимулювати підлітка до життя в реальному світі, а не в кіберсвіті.